

Nr 159.

Av herrar **Mannheimer** och **von Geijer**, *i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag med vissa ändrade bestämmelser mot oskäligen hyresstegrings m. m.*

I Kungl. Maj:ts förslag till lag med vissa ändrade bestämmelser mot oskäligen hyresstegrings m. m., förelagt i kungl. proposition nr 213, har i 9 § 2 punkten intagits bestämmelse, att de i förslaget 6 och 8 §§ förekommande stadgandena om hyresreglering och om villkoren för uppsägning icke skola gälla sådan lägenhet, som upplåtits till annat ändamål än bostad och för vilken hyran vid den föreslagna lagens ikraftträdande utgår med minst 2,000 kronor för år.

Motiveringen till lagförslaget innehåller ett uttalande av statsrådet och chefen för justitiedepartementet, att han endast efter tvekan ansett sig böra föreslå omförmälda begränsning beträffande lagens tillämpning å lägenheter, som användas för annat ändamål än bostad. Utan att nu vilja ingå på frågan om begränsningens lämplighet i allmänhet, anse vi oss emellertid böra fästa uppmärksamheten vid att ifrågavarande undantag kan komma att medföra stora svårigheter för åtminstone den grupp av hyresgäster, som representeras av allmännyttiga institutioner och sammanslutningar av olika slag.

Bostads-kommissionen och socialstyrelsen, vilka ursprungligen framställt förslaget om lagens begränsning på det sätt, som sedermera upptagits i den kungl. propositionen, synas hava utgått från att innehavare av sådana lägenheter, som undantagas från lagens tillämpningsområde, haft relativt lätt att anpassa sina inkomster efter den allmänt höjda prisnivån. I de flesta fall gäller emellertid icke detta för allmännyttiga institutioner och sammanslutningar, utan dessa hava tvärt om merendels att nu kämpa med stora ekonomiska svårigheter. Rättssubjekt av

ifrågavarande slag hava ofta sin ekonomi baserad på avkastningen från donerade fonder, och de hava därför under den rådande kristiden att räkna med i stort sett oförändrade inkomster, medan deras verksamhet tvingar dem till i hög grad ökade utgifter. I andra fall åter bestå deras inkomster uti inflytande avgifter från medlemmar. I dylika fall är det givetvis lättare att genom höjning av avgifterna öka inkomsterna, men merendels torde vederbörande i det längsta draga sig för denna åtgärd, då medlemmarna redan förut äro hårt betungade av dyrtiden.

Institutioner och sammanslutningar av ifrågavarande slag använda ofta för sin verksamhet förhyrda lokaler. Genom att nu överlämna prisbestämningen och tillgången å dessa lokaler åt den fria konkurrensen skulle man ytterligare öka svårigheterna för de av oss åsyftade rättssubjekten och kanske i vissa fall sätta dem ur stånd att fullfölja sin samhällsgagnande verksamhet. Vi anse därför sådan ändring böra vidtagas i det av Kungl. Maj:ts framlagda förslaget, att lägenheter, som av allmännyttiga institutioner och sammanslutningar förhyras för deras verksamhet, komma att inbegripas under lagens samtliga bestämmelser.

Det föreligger givetvis en svårighet att närmare begränsa den kategori av hyresgäster, varom här är fråga. Emellertid synes man kunna i detta avseende erhålla ledning av stadgandet i 32 § i kungl. förordningen den 19 november 1914 om arvsskatt och skatt av gåva, däri uppräknats de juridiska personer, som äro frikallade från erläggande av gåvoskatt. Om man utgår från att den princip, som ligger till grund för den i det kungl. förslaget gjorda begränsningen, är riktig och att det därför endast gäller att komplettera förslaget, torde dock icke alla de rättssubjekt, som uppräknas i ovannämnda lagrum, böra skyddas mot konkurrensen på hyresmarknaden. Särskilt synas landsting, kommuner och hushållningssällskap intaga en ställning, som gör dem mera konkurrenskraftiga, varjämte sammanslutningar för främjande av handel, industri eller övriga näringar böra hava avsevärt lättare än allmännyttiga sammanslutningar av annat slag att rätta sina inkomster efter den höjda prisnivån.

På grund av vad vi sålunda anfört, hemställa vi, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 213,

att riksdagen för sin del måtte besluta sådan ändring i 9 § 2 punkten av förslaget till lag med vissa ändrade bestämmelser mot oskäligen hyresstegring m. m., att även de i 6 och 8 §§ av lagförslaget upptagna bestämmelserna komma att, oavsett den utgå-

ende hyrans storlek, gälla alla lägenheter, som i och för deras verksamhet förhyras av kyrkor och religiösa samfund, akademier, vetenskapliga samfund, allmänna undervisningsverk, stipendiefonder, sjuk- och fattigvårdsinrättningar samt andra fromma stiftelser, registrerade sjukkassor, registrerade understödsföreningar samt föreningar och andra sammanslutningar, som utan att hava till ändamål att genom ekonomisk verksamhet tillgodose medlemmarnas ekonomiska intressen fullfölja övervägande religiösa, välgörande, sociala, vetenskapliga, konstnärliga eller eljest kulturella syften.

Vi anhålla, att vederbörande utskott måtte formulera den ändring av lagförslaget, som föranledes av bifall till vår hemställan.

Stockholm den 19 april 1918.

Otto Mannheimer.

K. v. Geijer.